

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ГАХ ВОЛОДИМИР ЮРІЙОВИЧ

“ОБЛІК ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТІ”

071 “Облік і оподаткування” (галузь наук - Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА.....	Error! Bookmark not defined.
1.1. Облікові аспекти та економічний зміст кредиторської заборгованості підприємства	Error! Bookmark not defined.
1.2. Сучасні підходи до наукової класифікації кредиторської заборгованості підприємства	Error! Bookmark not defined.
1.3. Законодавчі підвалини організації і здійснення обліку кредиторської заборгованості.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «ПБС»	Error! Bookmark not defined.
2.1. Первинний облік розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС»	Error! Bookmark not defined.
2.2. Синтетичний та аналітичний облік розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС».....	Error! Bookmark not defined.
2.3. Відображення розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС» у фінансовій звітності	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «ПБС».....	Error! Bookmark not defined.
3.1. Аналіз динаміки та структури кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС»	Error! Bookmark not defined.
3.2. Аналіз оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС»	Error! Bookmark not defined.
3.3. Аналіз впливу кредиторської заборгованості на фінансові результати ТОВ «ПБС»	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВКИ	7
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	10
ДОДАТКИ	Error! Bookmark not defined.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри Обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника

Актуальність теми. Однією з найважливіших проблем для підприємств у вітчизняних сучасних умовах є управління активами та зобов'язаннями. В сучасних умовах для більшості з них супроводжувався падінням обсягів виробництва, збільшенням запасів сировини, готової та незакінченої виготовленням продукції, зростанням кредиторської заборгованості.

Нестабільність економічної ситуації, асиметричність інформації на ринках у державі призвели до значного збільшення ризиків під час продажу товарів, проведенні робіт, наданні послуг із відстрочкою платежу. Частково утворення великих обсягів кредиторської заборгованості на балансі виробників було викликано низькою платоспроможністю покупців. У зв'язку з цим посилилася необхідність постійного контролю над боргами.

Проблеми управління кредиторською заборгованістю на мікрорівні господарювання продовжують залишатися актуальними і сьогодні через низку причин. Розумне управління кредиторської заборгованістю, складання раціонального платіжного календаря є запорукою стабільної роботи підприємства, так як часто причиною банкрутства покупців і постачальників стає відсутність коштів для оплати поточної заборгованості.

На сьогодні найважливішими проблемами, вирішення яких має сприяти поліпшенню фінансового стану суб'єктів господарювання, є наступні:

- правильна організація погашення поточної заборгованості у зв'язку з реформуванням бухгалтерського обліку, наближенням його до міжнародних стандартів, докорінним реформуванням податкової системи України;

- розробка методики обліку та аналізу, що дозволяє виявити фактори, що впливають на зростання боргових зобов'язань найбільшою мірою, та визначити заходи, спрямовані на ліквідацію невикорисованої заборгованості;

- формування ефективної політики фірми щодо роботи з кредиторами.

Інтерпретація інформації про зобов'язання є невід'ємною частиною процедури аналізу фінансового стану підприємства за даними його бухгалтерської звітності. Теоретично фінансового менеджменту виділяються три основних напрями аналізу суб'єктів господарювання: аналіз платоспроможності через зіставлення сум грошової оцінки майна із сумами зобов'язань; аналіз структури джерел коштів, що передбачає зіставлення сум оцінки власних джерел коштів із сумами кредиторської заборгованості; аналіз рентабельності, що передбачає зіставлення величини фінансового результату з сумами витрат [22, 28, 67].

Аналіз фінансового стану по кожному з виділених напрямів передбачає використання облікової інформації про зобов'язання суб'єктів господарювання. Сама ідея аналізу платоспроможності полягає у оцінці можливості погашення зобов'язань підприємства. При цьому бухгалтерська інформація про кредиторську заборгованість та, насамперед, її оцінка визначає показники коефіцієнтів платоспроможності.

Актуальність управлінського обліку цих зобов'язань в умовах ризику та невизначеності підтверджується тим, що ринкова вартість підприємств значною мірою визначається складом і рівнем кредиторської заборгованості.

Питання обліку та аналізу кредиторської заборгованості розглянуто у дослідженнях: М.Д. Біляк, І. М. Боярко, П.О. Гаврись, І.А. Герасимович, Т. В. Гільорме, І. В. Орлов, О. І. Павликівська та інші.

Мета роботи: узагальнення теоретичних та практичних аспектів обліку та економічного аналізу кредиторської заборгованості. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути облікові аспекти та економічний зміст кредиторської заборгованості підприємства;
- з'ясувати сучасні підходи до наукової класифікації кредиторської заборгованості підприємства;
- дослідити законодавчі підвалини організації і здійснення обліку кредиторської заборгованості;

- дослідити первинний облік розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС»;
- проаналізувати синтетичний та аналітичний облік розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС»;
- оцінити відображення розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС» у фінансовій звітності;
- проаналізувати динаміку та структуру кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС»;
- проаналізувати оборотність кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС»;
- оцінити вплив кредиторської заборгованості на фінансові результати ТОВ «ПБС».

Об'єкт дослідження: процес формування кредиторської заборгованості.

Предмет дослідження: методи обліку та аналізу кредиторської заборгованості.

Суб'єкт дослідження: ТОВ «ПБС».

Методи дослідження. У роботі використовувалися наступні методи: методи теоретичного узагальнення і порівняння при визначенні теоретичних аспектів обліку кредиторської заборгованості, методи функціонального аналізу – при аналізі кредиторської заборгованості, емпіричний – при зборі статистичного матеріалу, його систематизації й узагальненні результатів дослідження.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

РОЗДІЛ I. Теоретичні аспекти обліку кредиторської заборгованості підприємства. У даному розділі розкриваються облікові аспекти та економічний зміст кредиторської заборгованості підприємства. Нами досліджувалися сучасні підходи до наукової класифікації кредиторської заборгованості підприємства. Розглянули законодавчі підвалини організації і здійснення обліку кредиторської заборгованості.

РОЗДІЛ II. Методика обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС». Досліджували первинний облік розрахункових операцій з кредиторами підприємства. Розкрили синтетичний та аналітичний облік розрахункових операцій з кредиторами підприємства. Відобразили рух розрахункових операцій з кредиторами ТОВ «ПБС» у фінансовій звітності.

РОЗДІЛ III. Економічний аналіз кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС». Зазначили аналіз динаміки та структури кредиторської заборгованості підприємства. Здійснили аналіз оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС». Визначили аналіз впливу кредиторської заборгованості на фінансові результати підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами проведеного дослідження зробимо наступні висновки.

Визначено, що кредиторська заборгованість є досить об'єктивним і показовим параметром для оцінки поточної діяльності організації. Економічний аналіз заборгованості проводиться з метою визначення її порогового, допустимого значення, який дозволить використовувати переваги такого способу забезпечення підприємства активами, але не спричинить негативних фінансових наслідків і не дасть зіпсувати репутацію компанії.

З'ясовано, що кредиторська заборгованість, по-перше, входить до складу майна організації; по-друге, майно організації за мінусом кредиторської заборгованості є її власним капіталом, або чистими активами; по-третє, об'єктом стягнення з боку кредиторів буде все майно організації, включаючи кредиторську заборгованість. Погашення кредиторської заборгованості є добровільним. Якщо після закінчення строку зобов'язання кредитор не звернеться до організації-боржника з вимогою про сплату боргу, кредитор залишається у розпорядженні боржника і може повернути борг кредитору з власної ініціативи, або використовувати невитребовані кошти як частину свого майна. Кредиторська заборгованість може бути короткостроковою і довгостроковою. Найпоширенішим видом кредиторської заборгованості є заборгованість перед постачальниками і підрядниками за поставлені матеріально-виробничі запаси, надані послуги та неоплачену за період роботи.

Виявлено, що організація обліку кредиторської заборгованості регулюється нормативно правовими актами, зокрема Податковим та Цивільними Кодексами, Законами України, постановами, рекомендаціями, інструкціями. На рівні підприємства особливості обліку кредиторської заборгованості зазначаються у внутрішніх документах – план документообігу, наказ про облікову політику, тощо.

Визначено, що первинний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «ПБС» полягає у своєчасному, повному і правильному

документальному оформленні та відображенні на рахунках синтетичного та аналітичного обліку господарських операцій щодо виникнення та погашення кредиторської заборгованості, що сприяє запобіганню несвоєчасним платежам та уникнення штрафних санкцій.

Визначено, що в ТОВ «ПБС» відображення кредиторської заборгованості у регістрах бухгалтерського обліку відбувається згідно вимог законодавства. Взагалі, облік кредиторської заборгованості на підприємстві організовано добре, внаслідок чого всі господарські операції відображені в обліку належним чином та в повному обсязі.

Оцінка бухгалтерського обліку суб'єкту дослідження дозволила визначити, що в цілому система бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПБС» організована на високому рівні. Плинність кадрів у бухгалтерії не висока і це свідчить про те, що кваліфіковані облікові працівники і надалі виконують свої обов'язки добросовісно та у встановленому порядку. Облік кредиторської заборгованості здійснюється згідно встановленого порядку та чинного законодавства.

Загальний аналіз кредиторської заборгованості ґрунтується на вертикальному та горизонтальному аналізі, який характеризує, як динаміку кредиторської заборгованості та її складові. За аналізований період 2019 -2021 роки обсяг кредиторської заборгованості підприємства суттєво збільшився, що зумовлено значним зростанням поточної заборгованості за товари, роботи та послуги і значним збільшенням обсягу короткострокових кредитів, причиною чого є участь ТОВ «ПБС» у Великому будівництві.

Визначено, що від оборотності капіталу залежить фінансовий стан підприємства, адже чим вище термін обороту, тим гірше проводить господарську діяльність підприємство. Також термін обороту капіталу залежить від сфери діяльності підприємства, у нашому дослідженні сферою діяльності ТОВ «ПБС» є дорожнє будівництво, відповідно, термін капіталу досить значний. Позитивним показником діяльності ТОВ «ПБС» є значне зменшення періоду обороту, що зумовлено значним зростанням обсягу чистого доходу у 2020-2021 роках через участь у Великому будівництві.

Організація обліку розрахунків з кредиторами повинна передбачати визначення елементів облікової політики щодо заборгованості інших кредиторів та їх закріплення у відповідних нормативних документах; достовірне, своєчасне, повне та безперервне відображення розрахункових операцій; обробка даних кредиторської заборгованості з використанням відповідних процедур, прийомів і методів бухгалтерського обліку; складання звіту про стан заборгованості за отриманою та обробленою інформацією. При цьому система управлінського обліку заборгованості підприємства перед кредиторами має забезпечувати оперативне отримання інформації про виробничі процеси для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень щодо зниження собівартості та зростання доходів.

Виявлено, що значний обсяг кредиторської заборгованості негативно впливає на фінансові результати підприємства, зокрема на його фінансову стійкість та платоспроможність. Проаналізувавши показники фінансової стійкості ТОВ «ПБС» відмітимо, що загалом підприємство має нестійкий фінансовий стан, що зумовлено значним обсягом кредиторської заборгованості, обсяг якої значно більше обсягу власного капіталу підприємства. З позитивних тенденцій відмітимо, що показники швидкої та абсолютної платоспроможності вказують на можливість підприємства погасити термінові зобов'язання, особливо у 2020 та 2021 роках.

Для покращення фінансового стану підприємства можна запропонувати збільшення грошових коштів і дебіторської заборгованості та зменшення поточної кредиторської заборгованості для покращення платоспроможності підприємства. Необхідно збільшити частку власних оборотних коштів у загальній їх частці. Також необхідно знизити витрати, щоб підвищити рентабельність підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н.С., Топоркова О.В. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості. *Бізнес інформ.* 2017. № 11. С. 312–317.
2. Біляк М. Д. Управління кредиторською заборгованістю підприємств. *Фінанси України.* 2008. № 12. С. 24-36.
3. Бержанір І.А., Бержанір А.Л., Ящук Т.А. Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. *Приазовський економічний вісник.* 2020. № 2 (19). С. 240–244.
4. Богданов М. О. Дебіторська та кредиторська заборгованості як об'єкти бухгалтерського обліку. *Вчені записки університету «КРОК».* Серія : Економіка. 2017. Вип. 45. С. 37-43.
5. Бондаренко О., Матвєєва О., Ковальова В. Облік, аудит та управління кредиторською заборгованістю. *Економіка та суспільство.* 2021. №. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/195/187>(дата звернення 14.12.2022)
6. Боярко І. М. Рахівництво у фінансах підприємств в умовах інформаційного суспільства: теорія, методологія, практика : монографія. Суми : Університетська книга , 2019. 440 с.
7. Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. Організація бухгалтерського обліку: підручник. Житомир: Рута, 2016. 728 с.
8. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / І. О. Крюкова [та ін.]. Одеса : Астропринт, 2020. 265 с.

Зворотна сторінка титульного листа

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті
імені Василя Стефаника

Науковий керівник _____ Гнатюк Тарас

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по
батькові)

Рецензент:

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Захист відбудеться «23»червня 2023р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Баланюк І.Ф

(ім'я та прізвище)